

Pere Pons

Nova York, tot i trobar-se a l'extrem oposat de Hollywood en la geografia americana, ha estat, des de sempre, una de les ciutats preferides com a rerefons de variades històries cinematogràfiques, per no parlar ja de la impossibilitat de deslligar-la de la filmografia de Woody Allen, el director que més, i probablement millor, l'ha sabut incloure en els seus enginyosos guions.

Anem-nos, però, més enrere en el temps per recordar dues comèdies ambientades a la gran metròpoli, exponents brillants i no aïllats de l'auge que va viure el gènere del somriure als anys 30 i principis dels anys 40: *The 5th Avenue girl* (La noia de la 5a Avinguda) i *Nothing sacred* (La reina de Nova York).

La més tardana de les dues, *Nothing sacred*, és coneguda tant en la seva versió castellana com en la catalana amb

un títol que la relaciona explícitament amb la ciutat dels gratacels, res a veure amb el seu títol original, molt més cru i menys altisonant. Si cru és el títol, no ho és pas en dissonància envers la història que conta, escrita per Ben Hecht, figura amb qui la comèdia americana té un deute impagable per ser l'autor de la peça teatral *The front page* (Primera plana), que donà lloc a dues pel·lícules fonamentals d'aquest subgènere, l'homònima de Lewis Milestone amb Adolphe Menjou i la de Howard Hawks protagonitzada per Cary Grant, que tenia com a principal novetat la transformació del periodista Hildy Johnson en "la" periodista Hildy.

I és que no és necessari aprofundir gaire en *Nothing sacred* per veure que tot gira entorn dels mateixos temes que *The front page*: el comportament periodístic davant successos tràgics, la hipocresia social i la fama, retratada aquesta des del punt de vista del famós però també des del punt de vista del públic, que no crea la seva popularitat sinó que, paradoxalment, l'assumeix i l'engrandeix perquè així ho volen els mitjans de comunicació (un tema que ens és molt proper, en aquests anys de programes televisius destinats a fer famosos personatges sense gaires més atributs per aconseguir-ho que, precisament, aparèixer a aquests espais per la gràcia de Déu).

Si a *The front page* el punt dramàtic l'aporta la proximitat de l'execució d'un condemnat, a *Nothing sacred* ho fa la contaminació de radi a què suposadament que ha estat sotmès el personatge interpretat per Carole Lombard, l'atractiva actriu rossa que també va protagonitzar una de les comèdies més extraordinàries d'aquests inicis dels anys 40, *To be or not to be* (Ser o no ser), d'Ernst Lubitsch. Però a diferència del condemnat a mort Earl Williams, ella no es troba realment immersa en la tragèdia, ben prest sabem que tot és una farsa, compartida amb el seu metge. Aquí hi ha un major interès que a l'altra obra per retratar amb un cert equilibri tant els periodistes que provoquen la notícia com el seu protagonista i, sobretot, el que arriba a sentir davant el boom suscitat.

La duresa i valentia del plantejament està en la crítica exercida a l'opinió pública i els seus manipuladors, en relació a la compassió, la generositat i la hu-

manitat. La manca d'aquests tres factors és el que tradicionalment s'ha considerat com a tret característic de les societats "avançades" o "desenvolupades", de les quals n'és paradigma la ciutat escollida per a ubicar la narració, Nova York. Quan ens trobem encara satisfets i emocionats amb *Mar adentro* i la crida d'atenció d'Amenábar sobre les postures personals, socials i jurídiques davant la desafortunada situació de Sampederro, ens pareix encara més agosarada una pel·lícula que fa anar alerta a l'hora de ser compassius, generosos i humanitaris, no sigui cosa que et donin gat per llebre. Evidentment, les dues postures no són contraposades, sinó complementàries i lloables, però la de *Nothing sacred* resulta bastant més insòlita.

William A. Wellman, director que coneixem sobretot per *westerns* tan notables com *Along the wide Missouri* (Més allà del Missouri) o *Westward the women* (Caravana de mujeres), farcits de detalls còmics que delaten aquests orígens, s'interessa també per reflexionar sobre els que s'aprofiten del que podríem anomenar com a "negoci de la virtut", aquell que intenta nodrir-se no dels vicis sinó de les bones accions personals, tant necessàries per intentar portar millor el saber-se els afavorits d'un món injust i no acabar d'estar interessat en canviar-lo.

Un dels actors secundaris de *Nothing sacred*, Walter Connolly (que interpreta un editor curiosament anomenat Oliver Stone), gaudeix d'un paper més destacat a l'altra comèdia novaioquesa que ens ocupa, *5th Avenue girl*. Gregory La Cava, realitzador que uns anys abans havia dirigit Katharine Hepburn a *Stage door* (Dames de teatre), li va assignar, a Connolly, el paper de milionari avorrit i cansat de tot, amb una situació familiar tant preocupant que l'obliga a cantar-se a ell mateix el "Happy birthday" el dia del seu aniversari. Decideix regalar-se la companyia d'una al·lota que troba sense res a fer a Central Park, a qui aviat contractarà perquè faci reflexionar, com qui no vol la cosa, tots els membres de la caòtica família fent-se passar per l'acompanyant del cap de família a les festes. El paper d'aquesta noia del títol va recaure en una de les actrius més populars del moment gràcies als seus es-

Ginger Rogers.

Els dos films que he recordat, per tant, són exemples prou aconseguits de la comèdia americana en els seus anys daurats, però en cap cas poden ser qualificats com a comèdies "desimboltes" o "intranscendents",...

plendorosos musicals, Ginger Rogers (permetin que confessi aquí la debilitat que sento cap a ella).

Tot i la castedat que regna en tot moment en la relació entre el milionari i la jove, tornem a trobar-nos amb una comèdia àcida, de diàlegs vertiginosos típics de les anomenades *screwball comedies*. El fil principal de l'argument, que he intentat esbossar, ja és de per si prou provocador, com també ho és el que comporta: la necessitat que té una família de recórrer a una espurna externa per a encendre de nou l'amor mutu, una família que gaudeix de tot menys de contacte humà, problema del qual se n'adona només el pare (que és tractat immediatament de boig). Com a *Nothing sacred*, Nova York i els seus habitants són una metàfora de la societat en general i de la seva "alienació", paraula que no és gens gratuïta parlant de *5th Avenue girl*, en que el socialisme

i el capitalisme mal entesos són objecte de constants sarcasmes.

La fluïdesa interpretativa que va caracteritzar sempre Rogers i Connolly es veu afavorida per aquests ràpids diàlegs, però també per la posada en escena de La Cava, qui confia en tot moment en els tràvelings (fins i tot descendents, aprofitant l'escala de la mansió) i en els plans llargs (per exemple al diàleg al banc de Central Park), per no interrompre la successió de rèpliques i contrarèpliques.

Els dos films que he recordat, per tant, són exemples prou aconseguits de la comèdia americana en els seus anys daurats, però en cap cas poden ser qualificats com a comèdies "desimboltes" o "intranscendents", ja que, com he intentat expressar, els seus arguments i la seva consideració de les societats avançades com a insatisfetes permeten, entre rialla i rialla, serioses reflexions. ■

